

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum in Christo fuerit timor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super Quaestione quinquadecima Articulus septimus.

Titulus clarus est.

In corpore duo sunt, primo declarantur conditiones requisitae ad cauendum timorem, secundo respondetur

questio, cum distinctione bimbembri & conclusionibus duabus. Quo ad primam, conditiones sunt quatuor: apprehensio mali futuri, incerti, seu possibilis euitari. Et in duabus primis conuenit cum tristitia, quia uerque est ex apprehensione mali futuri differunt, quia illa est praesentis, iste futuri. Sed haec differentia non sufficit, quia non est visqueaque differentia, quoniam futurum potest habere rationem praesentis, & tunc non timor, sed tristitia cauatur. Apprehenditur autem malum futurum sub ratione praesentis, quando ut certum apprehenditur, & ideo incertum seu possibile uitari esse debet malum futurum, quod timorem ingerit. Et haec omnia in litera ex conuenientia & differentia inter tristitiam & timorem clare dicuntur.

Sed bene nota uerba literae, si omnimodam certitudinem habeat: quoniam, est est certum quo ad substantiam & incertum quo ad tempus (ut contingit communi de morte) aut, quo ad genus mortis (ut contingit damnatis ad mortem & huiusmodi) quantum admittitur de incertitudine, tantum potest immisereri spei euadendi, & consequenter timoris. Nec potest propterea enumeratas esse omnes timoris causas, quoniam fat fuit proposito eas conditiones asserere, secundum quas discernendum est qualiter fuit, & qualiter non fuit in Christo timor: de timore enim diffuse in prima secunda tractatum est.

Quo ad secundum, distinctio est, Timor potest considerari quantum ad duo: primo, quantum ad motum appetitus sensitui ex apprehensio malo futuro: secundo quantum ad motum eiusdem ex apprehensio malo futuro incerto. Prima conclusio est, In Christo fuit timor quo ad primum. Secunda conclusio est, In Christo non fuit timor quo ad secundum. Probatur auctoritate Damasceni. Et patet utraque conclusio ex dictis.

Sed dubium occurrit circa primam conclusionem, quia motus appetitus ex malo futuro apprehensio, non est timor nisi sit cum ipse euasione (ut in litera dicitur ex Aristotele) ergo talis motus non est timor nisi aequiuoce, non saluatur igitur per hoc sufficienter in Christo timor.

Dubium quoque alterum occurrit circa secundam conclusionem, quoniam ex hoc, quod Christus omnia futura certo cognouit, non sufficienter excluditur timor, quo ad incertitudinem euentus, quoniam scientia animae Christi (ut patet ex supra dictis) erat habitualis, nec oportebat esse actuale, quoniam habuit est, quo quis operatur cum uult, & propterea poterat Christus non uentido scientia euentus, quam habebat, apprehendere malum futurum, quasi incertum, & sic habere in suo appetitu timoris motum, quo ad

te eius ratio perturbatur. Et secundum hoc tristitia fuit in Christo secundum propassionem, non autem secundum passionem.

AD TERTIUM dicendum, quod omnis tristitia est malum poenae, non autem est semper malum culpa, sed solum quando ex inordinato affectu procedit. Unde Aug. dicit 14. de Ciuita. Dei: Cum rectam rationem sequuntur iste affectiones, & quando, & ubi oportet, adhibentur, quis eas tunc morbidas seu uitiosas passionem audeat dicere?

AD QUARTUM dicendum, quod nihil prohibet, aliquid esse contrarium uoluntati secundum se, quod tamen est uoluntati ratione finis, ad quem ordinatur: sicut medicina amara non est secundum se uolita, sed solum secundum quod ordinatur ad sanitatem. Et hoc modo, mors Christi & eius passio fuit secundum se considerata inuoluntaria, & tristitiam causans: licet fuerit uoluntaria in ordine ad finem, qui est redemptio humani generis.

ARTICVLVS VII.

Utrum in Christo fuerit timor.

AD SEPTIMUM sic proceditur. VI. Quod in Christo non fuerit timor. dicitur. n. Prouer. 18. Iustus quasi leo confidens, absque terrore erit: sed Christus fuit maxime iustus, ergo in Christo non fuit aliquis timor.

¶ 2. Præter. Hila. dicit 10. de Trin. Interrogo eos, qui hoc ita exi-

omnia (sicut & tristitiam) non quo ad aliquid tantum.

¶ Et augetur dubium, quia ex eo, quod in Christo non erat redundans superiorum ad inferiores partes, aut e contra, sed utraque pars sibi propria exercebat, consentaneum est, ut altimatiua seu cogitatiua Christi cum ratione non uente scientia infusa de certitudine euentus mortis, quāuis uente scientia futurae mortis, apprehenderit malum futurum, ut incertum ipsi cogitatiua quo ad euentum, & ex tali apprehensione fuerit timor quo ad omnia, cum imaginatiua seu cogitatiua sit mouens immediatum appetitum sensitiuum.

¶ 3. Præter. timor non uidetur esse nisi de malo, quod non potest homo uitare: sed Christus poterat uitare & malum poenae, quod passus est, & malum culpa, quod aliis accidit, ergo in Christo non fuit aliquis timor.

SED CONTRA est, quod dicitur Marc. 14. Coepit Iesus paucere & tacere.

RESPON. Dicendum, quod sicut tristitia causatur ex apprehensione mali praesentis, ita timor causatur ex apprehensione mali futuri. Apprehensio autem mali futuri si omnimodam certitudinem habeat, non inducit timorem. unde Philoso. dicit in 2. Rhet. quod timor non est nisi ubi est aliqua spes euadendi. Nam quando nulla spes est euadendi, apprehenditur malum ut praesens, & sic magis causat tristitiam, quam timorem.

Sic ergo timor potest considerari, quantum ad duo. Uno modo, quantum ad hoc quod appetitus sensituius naturaliter refugit corporis lationem, & per tristitiam, si sit praesens, & per timorem, si sit futura. Et hoc modo, timor fuit in Christo, sicut & tristitia. Alio modo, potest considerari secundum incertitudinem futuri euentus: sicut quando nocte timemus ex aliquo sonitu, quasi ignoran-

ter timor potest dici albus, quia, simpliciter loquendo, est niger. Timor igitur quo ad incertitudinem euentus, uere negatur in Christo simpliciter & absolute, quia Christus erat certissimus de euentu malorum. ¶ Et hoc est quod docetur ex secunda conclusione literae: cum quo tamen fiat, quod in Christo secundum aliquam portionem potuit esse timor, etiam quo ad incertitudinem euentus, quod est in Christo secundum quid fuisse timorem, quo ad incertitudinem euentus, pro quanto potuit ratio inferior apprehendere malum futurum, nihil proponendo de certitudine, uel incertitudine euentus, ac per hoc apprehendebatur malum futurum ut incertum negative: remanebat siquidem malum futurum non certum ex hoc ipso, quod non proponebatur certe euenturum. Et sic potuit esse in Christo timor, etiam quo ad incertitudinem euentus.

¶ Ad primum igitur dubium dicitur, quod motus appetitus sensituius causatus ex apprehensione mali futuri, abstrahendo a certo, uel incerto, est uere timor, non tristitia, requirens quod malum futurum apprehendatur, quasi praesens, quia certum. Et quoniam in litera nihil aliud dicitur, ponendo primam conclusionem, nisi quod timor fuit in Christo, quatenus causat ex apprehensione mali futuri, non sibi non obstant prius dicta ex Aristotele. Nec obstat secunda conclusio, quae non negat huiusmodi timorem.

¶ Et hoc est quod docetur ex secunda conclusione literae: cum quo tamen fiat, quod in Christo secundum aliquam portionem potuit esse timor, etiam quo ad incertitudinem euentus, quod est in Christo secundum quid fuisse timorem, quo ad incertitudinem euentus, pro quanto potuit ratio inferior apprehendere malum futurum, nihil proponendo de certitudine, uel incertitudine euentus, ac per hoc apprehendebatur malum futurum ut incertum negative: remanebat siquidem malum futurum non certum ex hoc ipso, quod non proponebatur certe euenturum. Et sic potuit esse in Christo timor, etiam quo ad incertitudinem euentus.

¶ Ad primum igitur dubium dicitur, quod motus appetitus sensituius causatus ex apprehensione mali futuri, abstrahendo a certo, uel incerto, est uere timor, non tristitia, requirens quod malum futurum apprehendatur, quasi praesens, quia certum. Et quoniam in litera nihil aliud dicitur, ponendo primam conclusionem, nisi quod timor fuit in Christo, quatenus causat ex apprehensione mali futuri, non sibi non obstant prius dicta ex Aristotele. Nec obstat secunda conclusio, quae non negat huiusmodi timorem.

Tertia. Thomae. I 4 rem

Lib. 2. Rhet. cap. 5. circa mediū ro. 3.

Lib. 14. cap. 9. ante me. 1. 5.

Sup. q. 11. art. 6. 1. 3. dicitur. 1. 5. q. 1. art. 1. 1. 3. q. 1. 1.

Hic in 16. 26. 1. 1. 1. Aug. 11. 7. in 1. 1. 1.

1. 10. in 1. 6. a prim. 11.

